

**АЛИРЗА
САИДОВ**

ЗИ ЭКУЬ ГЪЕД

манияр ва поэма

ДАГЕСТАНСКОЕ
КНИЖНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МАХАЧКАЛА 1964

Улубдин электрон журне
www.lezgichal.ru
сайтдин кумекдалди газурнава.

МАНИЯР

ДАГЪЛАРИН МАНИ

Зи дагълариз акурди я манияр,
Лайлаярни илагъияр дерин тир,
Анжах вуна алудна чи дердияр
Партия, чаз мани хъайи ширин тир.

Припев:

Женгера чун кайитлани,
Ччил гуърчегиз хъайитлани,
Цавун аршдиз фейитлани,
Партия, чун ви рекъева.

И маниди бегъер гузва никлериз,
Ажузбуруз багъишзава зиреквал,
Къагъриманриз эверзава женгериз,
Тестикъзава гележегдин гуърчегвал.

Припев.

Ширин мани зи дагъларин риклева,
Рагъул тежер, секин тежер булах хъиз,
Межлисрава, мелерава, рекъева,
Ракъиникай яратмишай пайдах хъиз.

Припев.

ПАРТИЯ

Партиядин рикІин кІусар
Ава элдин рикІера:
Рагъ куькІвейла ишигъ гуда
Чигедин гьар. стІалди,
Партиядин мегърибанвал
Ава дагъдин цуьквера,
РикІни адан лигимнава
Чи пайдахдин ялавди.
Партиядихъ гъилер ава,
Вацраз цуьквер багъишдай,
Ракъинив къван гадарзавай
Ччилин гъетер — ракетар,
Партиядихъ вилер ава,
Гележег чал дуьшуьшдай.
Яшайишдиз элкъуьрзавай
Виш йисарин хкетар.
Къилелай марф, къилелай жив,
Къилелай цІай алахъиз,
Партияди лагъай рекъиз
Къил хкажна фида чун,
Куьз лагъайтІа, инанмиш я:
Дидед вичин, бала хъиз
Гьар са къада-баладикай
Партияди хуьда чун!

ДАГЪУСТАН

ЧІагъандаллай яхцІур мез
ЯхцІур чІалал рахада,
Дагъустандин чІагъандай
Чи дагълар квез аквада.

Припев:

Дагъларни дереяр чІагурдай
Макан я цуькверин Дагъустан,
Зегъметда гьунарар къалурдай
Ватан я рикІерин Дагъустан.

Гъал къатІ хъайи хпер хъиз
ЧкІанва хеб дагълариз,
ЦпицІрикай булушка
АлукІзава багълари.

Припев.

Рагъ кІулаваз самолет
Физва дере-тепейриз,
Кинерзава балугъриз
Каспи гьуьлуьн лепейри.

Привет.

Халичадал куькгуьзва
Кремлдин гъетер кье,
Кубачидин устарди
Гъейранзава эллер кье.

Привет.

Маниярни кьюьлер чи,
Квелей шадбур аватла!..
Дагъустандин чагъандай
Чи дагълар квез аквада.

Привет.

МАХАЧКЪАЛА

Рагъ лепедай екъечІзава
Эквер пайиз ччилериз,
Ам Махачан рикІ я жеди,
Килигзамай эллериз.

Припев:

Экуьн хийир! Экуьн хийир!
Махачкъала, шегьер зи,
Рекьин тийир, туьхуьн тийир
Зи муьгьуьбат, сегьер зи.

Сулейманан седеф саз хьиз
Метел маяк ала ви,
Цадасадин япунжи хьиз
Къуьнуьхъ дагълар гала ви.

Припев:

Нисин хийир! Нисин хийир!
Махачкъала, шегьер зи,
Каспид хурал яхцлур жуьре
Рангар гузвай гевгьер зи.

Галатдани чагуриз вун,
Вузар, муькъвер эцигиз,
Римни Париж атурай ви
Гуьрчегвилиз килигиз.

Припев:

Нян хийир! Нян хийир!
Махачкъала, шегьер зи,
Ленина ви майдандилаь
КуькIуьрзава экверни.

КОСМОНАВТРИН КЪУЪЛ

Къуълзава, къуълзава космонавтри кье,
Кап ягъа, кап ягъа, гъетерин уълкве,
Ччиле ківач эцягъиз, цава яхъ на гъил,
Чахъ галаз ийида Венеради къуъл.

Припев:

Космонавт, космонавт, ша зи патав фад,
Зун ківани къад ава, заз ківаниди сад.
Ччилерин гъузелриз атайтлани хъел,
Къегъялдиз гуда за зи ашкъидин сел.

Ччилерин гъетер на риклел хуъх цава.
Къуъл ая, космонавт, ачух хъуй гъава,
Варзни чун гъузетиз туна жедач тек,
Гъадани гуда чаз вичин риклин экв.

Припев:

Космонавт, космонавт, къарагънава гар,
Турфандиз ківанзава ви рехъ ийиз дар,
Ятлани муьтлуьгъда вуна цавун тагъ,
Зи рикл гваз ччилелни элхкъведа вун
сагъ.

МАЯКРИН МАНИ

Куьгъне рагар падда за,
Уьлкве жегьил хьун патал яшдиз,
Гьуьл муькъверал къатІда за (къатІда
Нафтади лув гун патал аршдиз.

Припев:

Гьар са ківалах фад ийиз,
Къвезва чун, шад ийиз
Гьерекат элдин,
Кіашни чумахъ сад ийиз,
Ракъни техил ківатІ ийиз,
Гьизва чна берекат элдиз.

Пехъни тежер чуьлда за
Багъ ттуна шад ийида билбил,
Ччил ви сирер чирда за (чирда)
Бул жеривал гьажибугъда, къуьл.

Припев.

Чемни къатух мегьда за,
Мал-къарадин ційи жинсерин,
Муьфтехурар негьда за (негьда)
Кьил хуьзавай чими месерик.

Припев.

Уълкве маяк хъанва чи
Рехъ къалуриз цаварал фидай,
Маякди нур ганва чаз (ганва)
Гележегдин варарал гъидай.

Припев.

ДАГЪВИДИН ГЪИЛЕР

Раг цавариз акъатзава —
Рекьер гъизва дагъвиди,
Сулакдал каф акъалтзава —
Эквер гъизва дагъвиди.

Припев:

Кіашни мукал кІанибур я
Дагъвидин гъилер,
Вичин рикі хъиз къенибур я
Дагъвидин гъилер.

Къараткен жедай ччилел
ЦпицІрин гъуъл юзазва,
Шалбуздагъдин рехи кьилел
Гъажибугъда рахазва.

Припев:

Зегъметдал рикі алайбур я
Дагъвидин гъилер,
Бул берекат галайбур я
Дагъвидин гъилер.

Хважамжамдин рангарикай
Халичаяр храда,
Кубачидин рагарикай
Къизилар жез аквада.

Припев:

Яхцур пеше чидайбур я
Дагъвидин гъилер,
Къванцелай вирт гъидайбур я
Дагъвидин гъилер.

Герек ч'авуз тарни къада,
Тар къадайвал тфенгни,
Рикиз клани ярни къада,
Вах гудайла уьзенгни.

Припев:

Векъини я, юмшагъни я
Дагъвидин гъилер,
Манини я, пайдахни я
Дагъвидин гъилер!

САИМАТ

Пакаман сегьерди,
Чуьллерин бегьерди,
Хуьруьни шегьерди
Къазва къе ви тIвар.

Колхоздин никIерик
Ван кутунва на,
Зегьметчи рикIерик
Ччан кутунва на.

Припев:

Дагъдин гуьл я вун,
Халкъдин гьил я вун
Коммунизмдин
Маяк Саимат.

Гатфарин багъ хьана,
Самурдин бахт хьана,
Гьетерин вах хьана
Шадзава на эл.

Векъ ягъиз, гад кІватІиз
Звер ийизва на,
Шефтели, хвад кІватІиз
Хъвер ийизва на.

Принев.

ЧУБАНДИН СЕС

Зи муьгьубат акъатнава яргъариз,
Дояркадин ччина адан экв ава,
РикI къачуна катнава руш дагълариз,
Зун аранда суьруьяр гваз тек ама.

Гъамлу ийиз тахъуй куьн зи гафари,
Тек жедани эл далудихъ галайди!
Эверзава чубандиз къе гатфари,
Тек жедани рикI дагълара авайди!

НекIедин сел Самурдилаь йигин хъуй,
Чемин дагълар Шалбуздилаь екени,
Доярка ваз уьмуьр мадни ширин хъуй,
Рази жеда валай элни, уьлквени!

БАГЪМАНЧИДИН РУШ

Синерал ван ала кѣе,—
Ви манидин хар я, руш,
Цуькверал ччан ала кѣе,—
Ви зегьметдин кар я, руш.

Припев:

Гъилера звер аваз,
Чина хуш хъвер аваз,
Вуна багъ чагурзава
Багъманчидин руш.

Ви ширин ван хъайила
Ягъизва за тар, я руш,
За вучин кѣан хъайила
Ви бахчадин нар, я руш?

Припев.

Бегьерар бул къачуна
Гуърчег ая ттар, я руш,
Берекат — зул къачуна
Акъуд жуван тѣвар, я руш,

Припев.

ИРИД ИИСАН ЖЕНГЕРА ЗАЗ...

Гатфарихъди за дагъларин цуьквера
Гуьзетда вун далудай марф авахъиз,
Куьмекда ваз рекъера,
Гвен гуьдайла никIера,
Сивелай хъвер алахъиз,
Къуьнуьхъ пенжек агалда ви,—
АтайтIа къай, циф,
РикIевай гъам акъудда ви,
Хъфидайвал чулав циф.

Рушари вун юкъва турла булахдал,
АкI жеда заз ашукъ я вал рушарни,
Къизилгуьлер дамахдай
Гъахъайла ви къужахда,
Ашукъ жеда къушарни.
Цуьк хъанайтIа ви хурудал
Къугъваз жедай зун,
НуькI хъанайтIа ви парудал
Югъди рахаз жедай зун.

Чидачни ваз — са колхозда ава чун —
Зун рикIеваз гъиниз закай катда вун;
Дуьшуьш жеда сува чун,
Дуьшуьш жеда цава чун,

Вацрални заз гъатда вун!
Ирид йисан женгера заз
Лувар жеда вун,
Четин, гуьзел рекъера заз
Вафалу яр жеда вун!..

ЗИ ЭКУЪ ГЪЕД

Зи экуъ гъед, зи чими рагъ,
Вучиз къе вун галатнава.
Гъич садрани тахъай саягъ
Ви кыл хурал аватнава?

Гъекъ атайла никIера ваз
Белки закай шагъвар хъанач,
Цавуз фидай рекъера ваз
Белки закай лувар хъанач?

Вучиз, вучиз хъелнава на,
РикIел дерин гелнава на?

Буна ишигъ гун паталди
Къван цуькведиз элкъуьрда за,
Дуьнья гуьрчег хъун паталди
Вун зи рикIе куькIуьрда за.

Зи экуъ гъед, ччинин са пай
КIев ийимир цифералди,
Дуьшуьш хъайи тIурфанни къай
Гатут жуван кифералди.

Къуй ччилерал тек амачир
Женгичияр къе пашман тахъуй,

Вичин ччина экв авачир
Гъич са бени инсан тахъуй.

Себеб авач шел ийидай,
Уьмуьрдикай хъел ийидай.
Къуй инсанри лугъурай чаз
Гъетер хъиз чун кайибур я,
Дуьнья мичиз такурай чаз,
Чун экв патал хайибур я!

ФАТИМА

Гъуърчехъандин ял галукъай жейран хъиз
Вучиз закай катзава вун, Фатима,
Гъи рекъай вун фейитлани, элкъвена
Мад зи рикле гъатзава вун, Фатима.

Циф хъана вун екъечлайтла цаварал,
Гар хъана вахъ къекъвезда зун, Фатима,
Чиг хъана вун ацукъайтла ччилерал,
Рагъ хъана вал элкъвезда зун, Фатима.

Вучиз на кьил агъузда зун акурла,
Личекдалди клевда пузар, Фатима,
Наз маса гуз межлисда кьуъл авурла,
Гъейранарда, — тахъуй назар, Фатима.

Клан хъайитла экуьнин гъед гъида за,
Цайлапанар къада гъилел, Фатима,
Уьмуър вун хъиз гуьзел тирди чида заз,
Вун патал женг жеда ччилел, Фатима.

НАЗ ГУМИР

РикІе гѣам твазва на,
Килигиз хѣелди хѣиз,
Зи рекѣер кѣазва на
Цуѣкверин селди хѣиз.

Припев.

Бес вучиз гѣил вигѣейла хѣел ийизва яр, вуна,
Цуѣк атІуз кІан хѣайи кѣван раѣурзава
хар вуна,
Чуѣнуѣхиз алахѣналди ви этирлу зар вуна
Дад авач, муѣгѣуѣбатдив аѣІанва зи рикІ.

Гафуни тІарда ви,
ЦІу кайи гел тада,
Гагѣ вуна зи вилик
Цуѣкверин сел тада.

Рушарив наз жеда,
Хѣана заз элдивай,
Амма рикІ кѣаз жедач
Цуѣкверин селдивай.

Припев.

СИНЬОРИНА — СИНЬОРИНА

Я кас икъван гъамлувилер
Авун, де лагъ, дуъз жедани,
Зи вилерин вили цавай
Югъди марфар физ жедани.

Синьорина, зи синьорина,
Са хъвер це заз, сагъ ятIа вун,
Шуьткъуьн тийир цуькверикай
Са цуьк це заз, багъ ятIа вун,
Туьхуьн тийир нурарикай
Са нур це заз, рагъ ятIа вун.

Вилери: «Вун кIанда лугъуз»,
Гъилери зун къакъудайтIа,
ЦIун чкадал муьгъуьбадин
Къуларай гум акъудайтIа.

Лугъуда ваз: Зи синьорина —
Синьорина, хъел яни вун,
Я зи рикIиз тIурфан алаз
Ахмиш хъайи сел яни вун,
ТахъайтIа а селди авур
ГъакIан къуру гел яни вун?!

Италиядин гуъзелрилай
Белки вуна чар къачуна,—
Ви бахчада серенада
Лугъузва за тар къачуна:

Синьорина, зи синьорина,
Вун патал дагъ цурурда за
Турфанди рехъ атлайтани,
Ваз илчияр ракъурда за,
Лезги ччили шикил хъиз вун
Хуьда риклин махпурда за.
Синьорина, синьорина...

ЛЕНИНАН РИКИ

/ПОЭМА/

*„Клантла пака, кландатла кье,
Ленина эцигай муькьве,
Гьазур я чун гьадан рекье
Сад амай кьван ччан эцигиз“!*

(Стлал Сулейман).

ЛЕНИНАН РИКИ

(Лирикадин поэма)

ПРОЛОГ

Зи дагъларин
кьилел къайни
булут ала,

Зи дагъвидин
рикIе цIайни
барут ава,

Дзин..н..н..
Дзин...н..н..
Дзин..н..нн..

Ванзава
сазунин
симери

Пашмандиз,
Саз —
берекат,
сазчи лежбер ятIани

Абур садни фу, къафун туш хзандиз.
«Я аллагъ за цайи къуьлуьн
Гьар тварцикай гуьлле хьурай,
Чал сузадин дагъ эцигай
И пачагъдин келле хурай».

У..у..ф..ф..ф..т!..

Нефес туш,
 аяз я ччил
 дакьурзавай,
 Ялав туш,
 каш я инсан
 Къван хъиз ччилел
 алкIурзавай.
 Зи бубадин
 кIвал байкъушдин
 муг хъиз ава,
 Зи дидени
 кIвачерик квай
 руг хъиз ава,
 Ла..а..а..й,
 ла..а..а..й,
 ла..а..а..а..й...
 Баладин
 къепIинихъ
 адан рикI
 ЦIразва,
 ЦIайлапанди ягъай чинар туштIани
 Шарнатдин тIанурда ам къуразва.
 «Я аллагъ чи рикIеравай
 Гъамни гъижран акъатдачни,
 Пачагъ лугъуз тахтунавай
 Чулав гъуьлягъ алатдачни».
 ТIумпI... тIумпI.. тIумпI...
 ТIили туш,
 вилин нагъв я
 ванзавайди.
 Накъвар туш,
 чулав вахт я
 Инсандикай
 къванзавайди.
 — КъатIда занжур! —

фяледин рикІ
мецел ала,—

Киці яни зун
кІараб жакъваз
къецел алай!

Тахъ!
Тахъ!!
Тахъ!!!

Бес я зун
агъайриз
хъайи къван

Кагъузар,
Ги́ла закай инкъилабдин кІаш жеда,
Вахкуда за пачагъдив чи агъузар!
«Аллагъдикай, пачагъдикай
Чи дердериз дарман жедач,
Турни тфенг къачу, лежбер,
Женгина чун пашман жедач!».

ТІа.. а.. х! ТІара.. а.. х! ТІа.. а.. рх!

Цавар туш,
тфенгар я
рахазвайбур,

Къванер туш,
инсанар я

РикІер санал кІватІ ийиз,
Цайни барут сад ийиз,
И дуьньядинчулава рикІе
Жидаяр хъиз акъазвайбур,
Цийи дуьнья гуьрчегзавай
Пайдахар хъиз аквазвайбур!
Къу.. ум. м..!

Къукъру.. у.. м.. м.!

Къу.. у.. м!..

Зи къепІинив «Авроради»
Вичин лайлай агудзава, .

Зи дагълариз Ленинан рикі
Къвезва —
булут алудзава...

* * * ...

1-най

Эй тебиат, ачуха сир,
Игри касдай къамир зун,
Саз вугана, илгъам тагай
Са ашукъ хъиз тамир зун.
Цавар сад яз, вучиз гъетер
Жуърба-жуър я, ччара я,
Вучиз садан цайни ишигъ
Муькуьдалай пара я.
Сад хъиткъинна целхем галаз
Гадар жезва рекъерал,
Са геренда хъайитлани
Ччил къаз вичин экверал.
Сад къайи я гъуьлуьн мурк хъиз
Адаз зи дерт герек туш,
Сад какур я, са рикинни
Далардиз ам куьлег туш.
Гъетерин гъед — дуьньядин рагъ
Шерик я чи къастариз, —
Экуьнин тум вигъизва ада
Ччилин фараш къатариз:
Яру жезва къизилгуьл,
Юмшагъ я,
Дулу жезва къуьлуьн къил, —
Им рагъ я.
Чиж къугъвазва цуькведал,
Къуччагъ я,

Балугъ шад я лепедал,—
 Им рагъ я.
 Экв ава зи ивида,
 Ччан сагъ я,
 Дуйнья рикіиз чимида,—
 Им рагъ я.
 Эй тебиат, ни гана а кзуватар
 Зи ракиниз—заманадин зенгиниз,
 Жедач девир ам килелай алатай,
 Эвер гуда ада даим женгиниз,
 Мукъаятдиз акъвазда ам сегердал,
 Зенгер ягъиз, ччил ахварай авудиз,
 Хкаж жеда эквер хуьдай сенгердал,
 Рикі рикливай гуьциз целхем акъудиз!

* * *

Эй инсан!—заз тебиатди жаваб гузва,—
 Вучиз вуна жуваз акъван азаб гузва,
 Гъетерин сир ачухзавай чешне ава,—
 Инсандин рикі хътин дерин чешме ава:
 Бес риклерни гъа гъетер хъиз ччара
 тушци,
 Садан ишигъ муькуьдалай пара тушни.
 Ингъе сада тек са вичин
 Хур, кьефес хъиз, чими ийизва,
 Сада, катна а кьефесдай,
 Вичикай чаз гими ийизва.
 Сад агъзур рикі кьутармишиз
 Тупун сивел акъалж жезва,
 Сад ви виликъ буьндуйгуьрдин
 Кивалин рак хъиз акъал жезва.
 Чими риклер,
 Чехи риклер.

Ялав риклер,
Экуьбур,
Къайи риклер,
Гъвечли риклер,
Чулав риклер,
Буьркъуьбур.
Гъар садахъ са къисмет ава,
Гъар садахъ са жигъирни,
Гъуьрмет ава, лянет ава,
Ажал ава, уьмуьрни.
Амма, амма... Агъзур «Амма»
Эцигда за царцел,
Къуй царцлизни хъенни ишигъ
Ччара ийиз чир хъурай,
Къегъялбурун экуь тварар
Атгузва за зи варцел,
Ягъидиз рак ачухайтла
Къуй зи кваллин ччил хурай!..
Гъетерални тварар ала.
Нин твар ала ракъинал?
Ам Ленинан твар я лугъуз
Кхъенва зи къепинал
Партизанди, дагъвиди.
Вуч къисмет я рагъ, види?!

* * *

Урусатда занжурар клар хъайила,
Дагъустанда теспягъар къатI-къатI жезва,
Къве къил алай лекърен* лувар хайила

* Къве къил алай лекъ—Никалаян империядин герб.

Бег, къене гум ттур гъуълягъ хъиз,
пад жезва.

Кіекіецдалди ччил гатаз,
Гагъни вичин кьил гатаз
Рахазва фекъи,
Авур къадар зикирри,
Гижи хъанвай фикирри
Чухвазва, фекъи:
— Ленин лугъуз ччилерал
Атанва са янаран,
Гвалда гзаф фурс,
Я Кябедал фейид туш,
Я сиверни хвейид туш,
АтІузва чаз фур.
Эй, аллагъ, эй черхифелек!
Большевикар ягъ тІун вуна,
Динни иман къутармишиз
Туьрквериз ша лагъ тІун вуна.

* * *

ТІах!!! ТІарах! Къум! Къукърумиз
Рахазва цавар,
Нивай марфар къаз жеда,
Чими гарар кужумиз
Юзазва гъава,
Нивай гарар къаз жеда.
Зуьрнечиди — «шагъмарди»
Гурзава кІвалер,
Нивай тупІар къаз жеда,
Лезги руша — шагъварди
Ийизва къуьлер,
Нивай юрфар къаз жеда.
МуркІадин дагъ къатІзавай

Уьткем, къацу гимидин
Лувар къаз жедач,
Щелхем гуз рикі шадзавай
Азад хъанвай ивидин
Юргъар къаз жедач.
Инкъилабни — гатфар я,
Гатфар къаз жедач,
«Власть куьд я!» — Ленинан
Гафар къаз жедач.
Апрель, гъахъ зи ракиниз
Тебиатдин зар галаз, —
Нивай сувар къаз жеда,
Чехи гъетре — ракъини
Кіашни Мукал зарбзава,
Нивай нурар,
Къацу турар,
Яру турар къаз жеда!

* * *

Гъа и чІавуз бегдини
Сас регъвезва киціи хъиз,
Чизва адаз, инкъилаб
Къвезва яру къамчи хъиз,
Жида хъиз,
Чи илчи хъиз.
Инкъилабди: къамчияр
Куг, лежбер къаз, элуйкъай,
Вагърамарни жидаяр
Хух, фялейрал илигай,
Халкъдин хурал
Эцигай.
Къизмиш жезва дели тІветі
Бегдин чулав мефтІеда,

Ківални, пабни, вични киці
Твазва ада шефтеда,
(Ван хъайибур хъуьреда).
— Я кас им вуч девир я
Нуьквердикай бегзавай,
Нафт авачир писпиди
Ракъини хъиз эквзавай,
Лекъ тир, закай
Пехъзавай!
Ваъ! Руьхъведиз элкъуьрда за
Заводарни мяденар,
Гъар са дере ашурда за
Ружайривни къачагърив,
Лап хъуьчлуьхъни агулдда за
Ингилисар — иланар,
Амма, Ленин, рехъ гудач за
А ви яру къуччагъриз.
Къуй ивидин селлер фирай
«Ислам» патал, «дин» патал,
Вярз бомба хъиз хъиткъинна фий
Шалбуздагъдал алукъна.
Аллагъни са аюх тушни
Чун пехъервай хуьн патал,
Вири къена, тек са аллагъ,
Зунни фекъи амукърай!...

* * *

Каспи гъуьлел гапурар хъиз
Хкаж жезва лепеяр,
Рум гуз къулухъ гадарзава
Ада чулав лекеяр.
Икра* кІани ингилисар

* Икра — балугъдин куьр.

Акатнава кѡайгѡудик —
КІанзава зи гѡуъл «шириниз»
Капиталдин агѡудив.

— Эгер Кавказ кака ятІа,
Баку кѡиб я какадин,
Кѡиб акѡудна тІуьна кІанда,
РикІ хьиз яру нахадин,
Эгер Кавказ чуьнгуьр ятІа,
Дагѡустанни — симер я,
КѡатІда симер! — яру мани
Лал жедайвал синерал.
Кѡуй Ленина ахпа ина
Яру женнет туькІуьррай,
Шалвардин мет аватнавай
Лежберрин, нет алатнавай
МичІи тир,
ПичІи тир
Келлейра экв куькІуьррай!
Ваъ, большевик! — Ллойдин Керзон
Хьиткьинзава ажугѡди,—
Вун физвай рехъ, кѡундармачи,
Ийич чна асантар,
Урусат чи тевле жеда
Рак виридаз ачух тир...—
Аватзава Урусатдал
Десантар!
Десантар!
Десантар!

* * *

И дерейра неинки са гар ава,
АтІугѡнавай гарар серин синерин,
И дерейра гьакІ манидин яр ава,

Гуъзгуъ тир чи фикирринни сирерин.
Чатухъанди гатазва ракь,—
Щелхем кIвахъиз гъилеркай,
Гъазурзава яру яракь,
ЦIу лепе гуз вилеркай.

Дар жигъирри лишан къазва шегърейрихъ
Шегърейрини майданрал ша лугуъузва,
Ленинан рикI элкъвезва и дерейрихъ,
Дар жигъирриз майданрин экв тухузва.

Партизандин гъилеравай
Бешатландихъ суй ава,
Бегдин мулкар къакъуднавай
Кесиб хуьре туй ава.

Яру аскер хъун цIигел я лезгидиз,
ГъакIанди ваъ, гвардеец, игит тир,
Къуй ччир хъурай Деникиназ—вагъшидиз
И дагълара вич ажуз ва егъид тирд.

Хъуьрез-хъуьрез физва жегъил
Чи атлуйрин полкуниз,
КIвачел дулах алачIани,
Каш кватIани руфуник.

Инанмиш я чатухъанни, лежберни,
Аскердини и кардал къул чIугвада:
Рагъ тахъайтIа ккуъз герек я ччилерни,
Къежей, мичIи сурун къен хъиз аквадай.

Планетрин командир хъиз,
Рагъ дуьньядал къарагърай,
Гъар са рикIи экуьн сегьер —
Ленинан рикI сурагърай.

Звал алай зи дагълара
Дустар ава Ленинахъ:
Туьрездихъни, сенгердихъни, чатукни.
Заманайрин маргълалар
Юзурзавай, ядзавай
Комисаррни, партизанни, ашукъни.

Шарвилийрин цIирер я,
Къве ччин, къве мез авачир,
Дугъридаз — фу, игри касдиз кем гуда.
Гуя абур пIирер я:
Дустни душман какадрич —
Дугъридаз—фу, игри касдиз дем гуда.
Дустар ава Ленинахъ.
Ам зи халкъ я, зи халкъ я,
Дуст паталди ивидални мерд жедай,
Картар ава Ленинахъ,
Пехъни къузгъун акурла
Чемерукдай ягъай хьел хьиз серт
жедай.

Агъасиев! Кузва ам,
Къваз жедани секиндиз,
Ингилисдиз чи Баку
Маса гайи хаиндиз
Агъзур лянет лугъуова:
— Къарагъ! Къарагъ, зи Самур,
Океандин лепе хьиз,
Бес я чIугур къван на мур,
Къарагъ буьркьюь диде хьиз
Ялварзавай экуьнихъ,
Къарагъ, Самур,
Ччин элкьюьра ракъинихъ,
Урусатдихъ —
гележегдин ракъинихъ!

Гапурдини чуьнгуьрди
Къуй са мани лугъурай,
Самурдини чи Куьрди
Волгадихъ яд тухурай,
Къуй дагъларин гъар жуьре
Цуькверин ранг яру хъуй,
Ачухнавай рикI хътин
Чи пайдахдиз далу хъуй.

Вуж я лезги ччиликай
КIанзавайди лукI хъана,
Самурдикай чи иви
Уьлчмиш ийир юкI хъана?

Деникинни туьрк яни,
ЯтIа Самур акъвазра,
ТахъайтIа куь буш къилер
Дал къавахрал акъалжда.
Ам вуж я са гъилеллай
ТIупар хътин миллетар
Къалзавайди, сад тахъун,
Патал абрун къуватар?

Вуж ятIани иблис я,
Ленинал шер вигъизвай,
Большевикдин михъи рикI
Чиркинралди чуьхуьзвай.
Иблис ятIа ракъура
Гардан яна жегълемдиз,
Къуй са жизни регъят хъуй
Жегъил жезвай алемдиз.

Садда чна кутIунна
КъатI тежедай гъаларал
Вири рикIер Ленинан

Рикіихъ галаз дагълара.
Дустар ава дерейра.
Душманарни кими туш,
Алахънавай рагъ, хали хъиз, падиз кІанз,
Гоцинскид къелейрал
Гъужумзава зи халкъди
Ленинан гъил къунвай гъилер, къатІиз
кІанз.

Хунзах къеле шеле хъиз
Твазва ада цІилина,
КІулуз ядай къуват къванни аватІа?
Самурский къеле хъиз
Гъа къеледин къенева,
ТІварун стха* рикІел къванни алатІа?

Алазва, бес, гъадакай
Тушни вири игътият,
Партизанри (яб це кванІ)
Къалиннава ихтилат.
— Низ чидай са мукуна
Кардни гъуълягъ жедайди...
— Кард ракъиниз хъуърейла,
Гъуълягъ хъелна шедайди.
— Самурский Нажмудин
Чи Ленинан панагъ я,
— Гоцинский Нажмудин
Фукъиранрин пачагъ я.
Гоца хуъруъ гъалатІна:
Къурдулаз гъа и тІварни
Гун рикІелай алатна.
— ГъикІ ятІани са кардал,

* ТІварун стха—Гоцинскийдин тІварни Нажмудин тир.

Я къадашар, шак алач:
Ленинан рикі къаз жедай
И дуьньядал рак алач.
Нур чуклуриз къвезва ам
Гьар са хуьруьз, шегьердиз,
Акьалтзавай цийи къаз
Гъизва ада бегьердиз.
Кесиб ківализ гьахъзава
Рак ачухна, арха хъиз,
Девлетлу рак, къвазнавай
Сив ахъайна, наха хъиз,
Гьамишалугь ківезава
Галуд тежер къванцелди,
Гъич са касни мад анай
ТехкьечІдайвал къецелди.
Самурский къеледа
Ава, вични къеле я.
Гоцинский паталди
Хкаж тежер шеле я.
Хуьзва къеле. Ивидин
Гъайиф къвезмач женгина,
Гуя рикіни Ленинан
Хатадик ква гьа ина,
Гуя Совет властни
ЭгечІзава гьа инлай,
ЭгечІдайвал уьмуьрни
Аял хуьдай къепІинлай.

И дагъларин, синера
Дустар ава Ленинскъ,
Чуьнгуьрдални нуьсрет гузвай турариз
Сулейманан симера
Чи Ленинан сес ава,
Эзберзавай заманадин гарари.

Элдин рикіни фикир гъиз
Элкъурзавай авазриз
Хабардар я Сулейман зи ччилерин,
Гъар са мани — са Куър хъиз
Ракъурзава ашукъди
Магълуб тежер большевикрин
гъуьлерихъ:

«Къулан ппуна ацукъна хан,
Цай кутуна жезмай къван,
Гъар кесибдин яру къажгъан
Алахъайд я звал атайла.

Большевик я чи вацун твар,
Ударник я сел атайла,
Душмандин багъдай еке ттар
Кіаняй акъудна хъел атайла».

Зи дагъви халкъ гъвечіи я,
Къайгъу авач, гъахълу женг
Эхирдалди тухун патал бес жеда.
Гъвечіидини илчи я,
Чехи рекъел, фидайла
Гъар дагъвидин рикіикай са ГЭС
жеда.

Экв чуклурда, мумкин я
Гагъ гъетер хъиз туьхуьнни,
Амма гъетер куьтягъ жедач къилелай,
Гъа икІ, гъуьлни секин яз
Жегъида са геренда,
Амма лепе кими жедач гъуьлелай.

Партизанри лугъузва: — Эхъ, чизва чаз,
Килиг, дустар, адан гъилиз темен це.—
Дустарини «темен гузва» балгъандал
Адан ччиниз, къакъудзава яракъар,
Яру пайдах хкаж жезва Жалгъандал,
Гужуналди илитнавай папав хъиз
Вахкун патал Деникинав тлалакъар.

Инкъилабдин сес:

Ленин! Ленин! Ленин!

Сес я им

гъар

хуьруьн,

Ленин!...

Мез я им

гъар кивалин!

Турфанар

таниш я

гъуьлериз,

Лепейри

ингилис

гатуй,

Ружуяр

таниш я

гъилериз,

Гуьллейри

имамар

атлуй!

Ленин!..

Терс я

Самур,

Сулак,

Ленин!...

Тергзава

хан,

кулак.

Мусурман!

Атанва

нубатар,

Хурудал

патрумдаш

илитI,

Мецел гъваш

уьмуьрдин

нугъватар,

Акъвазра

ясиндин

тИили!

Ленин!..

Сагъ я

Серго,

Сергей*,

Ленин!..

Дагъ я

чи туп,

сенгер.

Шариат

паталди

дагъвидин

Йигин жеч

женгиниз

камар,

Азадвал

патал

* Сергей—Сергей Миронович Кировакай рахун физва.

чи ивидин
Хъиткъин жез
гъазур я
дамар!
Дагъвидин
турунин
илим я:
«Век!егъвал,
тахъайт!а
къиникъ!»

Дидедин
нек!едал
лигимна
Тур хуъзва
рухвайрин
къилик.

Ленин! Ленин! Ленин!
Сес я им
гъар
ччили,

Ленин!..
Мез я им
гъар к!валин!

* * *

Дагъвидин к!вал.
Ам адетдин са к!вал я.
Гъвечи дак!ар.
Ччиле тахта авай туш.
Ч!ехи дагъдин хурал ам са кк!ал я,
К!аник цурар.
Къавал ракъни алай туш.
Ят!ани и к!валихъ вичин деб ава,
Вичин мани, суза, намус-эдебни,
И к!вале са гам,

са гапур,
къеб ава,
Гьар шейинихъ ава вичин себебни:
Дуст атайга,
и гам адаз къурбанд я,
Мекъи тахъуй
ацукъайла
метлериз.

Гапур,
гьелбет,
яд ксариз залпанд я,
Къеб —
несил я,
ядигар я ччилериз.

Дустари къвез гьижрандикай суьгьбетар
Авурди я и квалеле уф аладриз.
Иесиди члугурди я зиллетар,
Ханди авур хирай иви авадриз.
Кесиб квалели вичин хциз свас гъана,
Гуьзел рушни акъудна и ракларай.
Яшайишди гагъ и квалелиз яс гъана,
Гагъ хиялри ацлурна ам ракъарай.
Ччил паталди вичин къилни
Гуда дагъвиди,
Квал паталди мисклинарни
Куда дагъвиди.
Акъваз, бирдан гъа и квалелин дакларда
Яру бубу куьклевена къил юзуриз.
Вагъ, бубу туш, мичли дуьнья куьквардай
Экв я, атай дагъвидин квал члагуриз.
— Экв! — лагъана Махача
Гьил хкажна гьетерал.
— Экв! — лагъана акъвазна
Бичерахов метлерал:
«Къуй Ленинан рикликай»

Са кIус кьванни хкатрай—
МуьтIуьгъ тежер Махачан
РикI хурудай акъатрай!»
— Экв! — лагъана туьрквери:
«Ленинан рикI гьвечи хьуй —
Агъасиев! Ви хурни
РикI амачиз мици хьуй!»
— Экв! — лагъана зурзуна
Инглисдин жаллатIар:
«Къуй тIимил хьуй Ленинан
Чехи рикIин къуватар —
Къанни ругуд комиссар!..
Абурун рикIер туьхуьра,
Чахъ авай къван туп-тфенг
Гъа рикIерал туькIуьра!»
— Экв! — лагъана Деникин
КIвачин хъана хуьрерал,
Жанавур хъиз цаз акьур
Ни къачунвай хирера:

«Тараш ая, мал-къара,
Хеб зи вилиз тахкурай,
Гамни гапур, бубуни
Къеб зи вилиз тахкурай.
Кеф хкуда рушаркай
КъецIил ийиз беденар,
Батмиш ая ивида
Дербенарни Губденар
Ттам хъиз атIутI дагъвияр,
Чун фидай рехъ гьяркъуь хьуй,
Ленинан экв аквадай
Вири вилер буьркъуь хьуй!»
Ттунва кIвалер ялавда,
Къадирсузди, алчахди,
Къизилгуьлер хъиз ава

КукІварнавай нажахдив.

Амма кьейи большевикрин рикІери
Туьхуьн тийиз гележегдихъ рехъзава —
Ленинан нур гьатай дагъви кІвалерин
Къванерини фонарри хьиз эквзава.

* * *

Са рикІ я зи

дидедихъ

авайди,

Къебни

мягъфе

са рикІе

гьикІ ттурай,

Са тІвар я зи

дидедал

алайди,

Къве тІвар

къисмет

хьайила

ГьикІ хьурай?!..

«Къучагъ диде!»

лугъузва

дидедиз,

Теменривди

алудиз

биришар,

«Алчах диде!»

лугъузва

дидедиз,

Къаргъаяр хьиз

квилелла
кьаргъишар.
Вучиз, диде,
ви михъи
хуралай
На катразни
гъуълягъдиз
нек гана:
Са хцикай
душмандиз
гурарар,
Муькуьдакай
Ватандиз
эkv хъана.
Уьмуьрдизни
таниш я
абурар,—
Атана ваз
гъа вун хъиз
килитда:
Вилик чIугур
са гъиле
бубуяр.
Муькуь гъиле
кьараткен
эцигда.
— Ваъ! — лугъузва
дидеди
эллериз,—
Ччилни сад я,
амма кьуьд,
гад ава,
Виш агъзурар
хана и
ччилери,

Амма Ленин

дуйньяда

сад ава.

Гьам зи хва я!

Гьадан рехъ

хвейибур

Рухваяр яз

гьисабда

дидейри—

Рухваяр туш

анжах нек

хъвайибур,

Рухваяр я

анжах экв

гайибур!

Тикрарзава

дидед сес

дерейри...

* * *

Нер эвичай

аял метеллаз

Хиялриз туб

гузва бадеди:

«Лугьудай за

къве гаф мецеллай

А Лейнидиз...»

Кузва баде зи:

«Лугьудай за

къве гаф мецеллай,

Веледдиз хьиз

ийидай веси,

Гьил эляна

адан мекерлай:

Экв такуна
хьанва зун кьуьзуь...
Ингье, гьа икI,
авачиз кафан,
КьейитIа зун,
кьакьан чинардик
Кучук, бала,
гьурай заз ви ван
Чи дагьларин
михьи шагьварди.
Сурун кьава
са гьвечIи гуьз ттур,
Циф алачир
цав аквадайвал.
Гележег хьиз
зи хтул хуьз тур.
Экуьникай
зав рахадайвал.

* * *

Салам гуз, рак ачухдай
Кьелем
амачир
руш,
Цел-фидайла алукидай
Перем
авачир руш.
Эверзава чавушди:
— Кьецел
экьечIмир
эл,

Къецил хъанвай тавус чи —
Дагъви руш

физва

цел.

Каш къекъвезвай вилерал
Накъвар

аламай

руш,

Вун патал и ччилерал
Ракъар

алама,

руш.

* * *

Зингъ! Зирингъ! Гав! Гуп ийиз

Гапуарни тфенгар

Рахазва яргъа,

Деникинал чуп ийиз

Партизанрин уьзенгар

Къугъвазва цава.

Чинеругдал аватзавай

Лекърен лувар къаз жедани,

Туьркверилай алатзавай

Куьгъне шалвар къаз жедани.

Левашадин гъар са къванци

Ленинан экв кужумнава,

Дердер акур дагъви халкъди

Мичивилел гъужумнава.

Дяведин звал, женгинин марш

Къуьзуь, жегъил бедендава,

Хкаж хъанва гаврошарни

Магъалрилай Дербендавай.

Хкаж хъанва зи хайи ччил

Виш йисарин гумадикай,
Цурурзава куьгъне дуьнья,
Туйкуьрнавай мумадикай.
Хкаж хьанва
Дагъвидин кIвал
Кайидан кьил хурай лугьуз,
Гар къекъвезвай руфуна фу.
Тандал партал хьурай лугьуз.
Хкаж хьанва кIашни чумахъ
Са суфрадал атуң патал,
Хиялрикай храй дуьнья
Вилералди акун патал.

* * *

Подковар,
 подковар,
 подковар!
Целхем гъиз
 пад жезва
 къванер,
Кирова
 ругзава
 бухавар,
Буш ийиз
 балкIандин
 къенер.
Дагъвидин
 кIвалевой
 эква хуьзва,
Урусди
 экъичиз
 иви,
Дидедин

хуравай
нек хуьзва,
Гуя вич
авунвай
члехи.
Гьинай я
и цийи
урусар,
Гапурдив
гутазвай
гапур,
Деникин
ийизвай
ажузар,
Гоцинский
ийизвай
какур?
— Авай туш
мусурман,
урус,—
Лугьузва,—
къисметар
сад я,
Лежберди —
винтовка
хуруз,
Фяледи —
бухавар
кьатI ая!
Питердин,
Бакудин
фялейри
Тарамдиз
чIугунва
чулар:

«Ракъура
Шамилан
невейриз
Чи фуни,
парталар,
пулар!»
Ленинан
рикIикай
муьгъ хъана
Хъендилаь
экуьнал
ккамар
Къачузва
дагъвиди.
Мих къана
Акъазва
душмандин
къама.
Барутдин
цаз ала
женгерал,
Дагъвиди
гележег
хуьзва къе,
Бедендай
акъатиз
жигерар
Ялав кваз
виликди
физва къе.
Гарарин
хураваз
зверзавай
Атлудиз

ухшар я
и вахт,
Лениназ
килигиз
хъверзавай
Бахтлудаз
ухшар я и вахт.
Подковар,
подковар,
подковар!...
Целхем гъиз
пад жезва
къванер.
Сергоди
ругзава
бухавар,
Буш ийиз
балкIандин
къенер!

* * *

Рекъевай дуст, фидайла зи ччилелай
Бирдан дуйшуьш хъайитIа вун сурарал,
Сифте бармак алуд жуван кьилелай,
Ахпа салам це эвичIна пурарай.

Жуваз кIани чIалал абур саймиша,
Жаваб гуда абру вири чIаларал,
Дагъвияр я абур, дуйнья дегишай,
Кьил эцигна кьейи экуьн ярарал.

Дагъвняр я, яшайишдин руквадал
Тум хъичирай цийи йикъан чигедин,
Тухуьн тийир мяденар хъиз рудадин
Инсанар ква и сурарин куьлгедик.

Цайлапандин хел хъиз вилик фейидни,
Левашадиз яру пайдах тухвайди,
Истамбулди алцурарна кьейидни,
Лондондивай алцурариз тахъайди.

Рекъевай дуст, къуй и сурар кесиб я,
Алач кьетлен гуьмбетарни лишанар.
Амма абур рикел тухуьн айиб я,
Ганвачтани весиярни игъсанар.

Вуч паталди накъварикай арх хъана,
Ахмиш хъана вилерайгуьз дидейрин,
Тур гъилеваз дагъви рушар ярх хъана,—
Куьтягъ тежер назни намус дерейрин...

Яд ччилиин фал ашукъ хъанач бубаяр,
Чпин къванер хъуьтуьларна темендив,
Крчар къуна ханни бег — терс бугъаяр
Ярхна абру инкъилабдин куьтендик.

Ви ччиликай вичиз мугиз кIанидан
Гъил хайитIа, тахсиркарвал жедани,
Ви далудал къизил кирпич кайидан
Къил хайитIа, ччиниз туьгъмет къведани?

Рекъевай дуст, рагъ, гъелбет, ваз багъа я,
Ам патал ччан гана шумуд агъзурда.
Совет власть — анжах сифте бафа я,
Члехи бегьер гележегди гъазурда!

Ни лагъана зи Дагъустан —
Им къванерин хара я,
Ни лагъана аллагъдивай
Ачух тахъай суфра я?!

Къведа вахтар, фу атлуз жеч яклувай,
Къванерикай къизил жеда къуьлерин,
Тух жеда куьн, фяле-лежбер, яклувай,
Гъа суфрани ачухда куь гъилери.

Ни лагъана самурвидиз
Хас я кашни авамвал ?!
Ни лагъана, зи дагъви эл,
Жеда даим шалам вал?!

Килигда чун. Къинер къун ккуьз герек я...
Ваъ! Къин къада и сурарни лакъанрал:
Совет власть — им чимивал ва экв я,
ГъакI тахъайтIа, сафрай закай лаганрал!

Рекъевай дуст, хъфидайла регъметар
Гана ахлад уьмуьр патал къейибруз.
Ахла эциг цуькверикай гуьмбетар
Ленинан рикI и дагълара хвейибруз.

* * *

Патрумдашар къуламаз
Дагъустанди къуьлзава:
Асса — асс!
Гъалибвили адетдин
Дагъвидикай филзава:
Гъоппа — гъопп!

ЭкъечІзава майдандиз
Гвардеец — кьегьял чи:
Асс! Асс!
Гар гутунва дабандив
Партизанди спелчи:
Гьопп — гьопп!
«Варзни» «Аслан»* кІурарик
Акатнава, дагъвидин:
Асса — асс!
КІашни Мукал хурарал
Акьалтнава дагъвидин:
Гьоппа! гьопп!
Сергодизни таниш я
Дагъвидин кьуьлер...
Автономия! Цавава
Кесибрин гьилер.

* * *

Плек алчудиз чимизмай
Дерин, залан хирерал
Ленинакай суьгьбетар
Къекъвезвай чи хуьрера.
Кубачилин устIарди
Адан шикил атІузвай:
— Ленин такур дагъвидиз
Вуч акуна?! — лугъузвай.
— Гьлхьтинди я?
— Партизан,
Гьи зун хьтин игит я.
Спелрал кьве чІиб алай

* «Варзни» «Аслан» — туьркерин ва ингилисрин
государствайрин лишанар.

Рикиз чими кьуьзуьд я.
 Галтугайвал садра зун
 Деникиан кьачагъдихъ,
 Ингъе, ихътин пая гваз
 Галтугнавай пачагъдихъ.
 Гъавиляй за шикилни
 Гъа и саягъ члугвазва...
 — Акъваз, акъваз, а вахъ хъиз
 Чахъни вилер авазва:
 Ленин къара фяле я,
 Чатухъан я зун хътин,
 Гъилер вуч я! Гъар са тлуб,
 Къванер хадай клун хътин!
 — Квез акурди са вич я,
 Зун илифна квализни,—
 Милиз хъверна лежберди
 Вичин спел винизна:
 — Гъи зун хътин кенчи я,
 Ччилик квайди са рух тир,
 Сазни ядай кефчи я,
 Амай вири девлетни —
 Фу-яд твадай сундух тир...
 Гъарда вичин гафунал
 Къул члугвазвай гъуьжетиз,
 Ленин акур кас инай
 Жигъин тавун гуьзетиз.
 Эхир фена дагъвиар,
 Худ гана и суьгъбетдиз,
 Фялейринни лежберрин
 Ва аскеррин Советдиз:
 — Тавакъуйда Ленинан
 Патав са кас ракъура,
 Кландатла кьвед, клантла пуд,
 Къвй виридаз акурай.
 Айиб кар туш. Ильичан

Шикилди хъ чи вил гала,
Багъишрай чаз са шикил —
Еке шикил вирдалай.
Савкъатарни гъазур я:
— Ингъе, зи кIаш!..
— Зи мукал!..
— Захъ авайди и тур я!..
Советдини: — Ваъ, къегъял,
Къуй кIашуни машинар
Гатурай чи чатарик,
Мукалдини берекат
Кутурай чи кIатIарик.
Тур... Чи рикIин дамар хъиз
Хуърай ада сергъятар,
Гъа ибур я Лениназ
Куь лап чIехи савкъатар.
Рази хъана атайбур,
Тек садан ччин перт ама.
— Кубачиви — партизан,
Ви рикIе вуч дерт ама?
Са гъафтедлай устIарди
Вичин «дертни» къалурна —
Чернильница, ручкани
Прес-папье гъазурна:
— Ингъе, ибур Ильичаз
Дагъустандин савкъат хъуй —
Ислягъвилин декретар
Кхъидайла регъят хъуй!..

* * *

Февраль. Нефес къайи саврух
Агатзава шегъердив.
Ленин дерин хиялариз

Акъвазнава пенжердив.
 Кабинетда ава Ленин,
 Рикі гынава? Яргъара:
 КъецІилзавай Дагъустандин
 Тепейрани ягъвара:
 «Уьлгуьч хьтин хци халкъди
 Гьикъван эхрай азабар,
 Мус чими хьуй гишин руфун,
 Фул гьатнавай кІарабар.
 Мус машинри атурай раг,
 Нафтни техил дашмишиз,
 Мус симерай атурай рагъ
 Чулав кафтар бамишиз.
 Кабинетда ава Ленин,
 Рикі гынава? Яргъара:
 Субботникрал кІвалахзава
 Халкъдихъ галаз дагълара.
 ЧкІай хуьрер эхциг хьийиз
 Чи предсовнаркомди
 Виш миллион ахъайнава
 Дагъустандин ревкомдиз.
 «Къуй дагъвидин кІвалин ракІар
 Гьамиша хьиз ачух хьуй,
 Гапурар ваъ, къецлер, гамар,
 Бубуярни артух хьуй».
 Ккуьруь жезва саврухдин мез,
 Ёур вигъизва ракъини.
 Дагъустандин большевикар
 Гьахъзава и ракІиниз.
 Гьахъзава лап чпин хайи кІвализ
хьиз,
 Суьгьбетзава хразвай хьиз халича,
 Ччин ачух яз, вилер хьуьрез милиз
хьиз,
 Дерди-бала хабар къазва Ильича:

—Цанар гьикі я, лежбердихъ тум
авани?

Ктаб-газет гьатзавани гуьнгуьна?
Гъвечіи рушал цийи перем алани?
Урусри гьикі тухузва чеб женгина?
Духтуррикай, дарманрикай дар яни?
Ккуь авунва дишегьлияр агъузар?
Фекьи — фахра партизанриз ппар яни?
Виликдай хьиз даклан яни урусар?...
Физва суьгьбет: туйкьуьл, ширин
шикилри

Ильичан рикі пашманзава, шадзава.
Дикъетдал яб гузва халкъдин векилриз,
Къумадикай гуя къизил кватізава.
Хкязава къизил цийи лишанрин,
Фактаринни вакъияйрин, адетрин,
Багъишзава ахпа цийи инсанриз,
Къакъан синел экъечідай рехъ регьятриз.
— Целхем гьида социализмад ягъунри!
Фуни, месни — вири жеда, — лугъузва.
Гьа и члавуз зи дагълариз вагъунри
Миллионни зур метр чит тухузва.
— Вири жеда: лежбердиз — ччил,

ислягъвал;
Экуь завод, къацу шегьер — фяледиз.
Ахпа килиг, Ллойдни Керзон, куьлягъвал
Гадрай урус ччили гьидай цуькведиз!
Дагъустандиз ша лугъузва Ильичаз
Зи дагъвийри...

«Къведа!» — клевиз гьил яна.

Рагъ! Чи вири рекьерал нур илича, —
Акурай ам гьар са касдиз вил галай!

II-ПАЙ

Тахъа-тахъ, тахъа-тахъ,

Тахъа-тахъ, тахъа-тахъ,

Тув.. уь.. тI...

Зверзава,

зверзава,

зверзава,

зверзава.

Поездди.

Ччилери,

цавари,

Гъуълери,

къаяри

Хъверзава,

хъверзава,

хъверзава,

хъверзава

Поездиз.

Къибледихъ,

Къибледихъ,

Къибледихъ,

Къибледихъ

Катзава,

катзава

рельсер —

Гуя гъал

ийизва

чахрадал

дидеди:

Чархари

кIватIзава

рельсер!..

Хквезва

дагъвияр —

къуд ава,

Гуя къуд

пагъливан

махарин,

Гъар садахъ

пут къведай

гъуд ава,

Хуьн патал

ядигар

халкъарин.

Хквезва

дагъвияр —

къезил я

Поездни

къуртани

къуьнерал,

А къуват

Ленинан

шикил я

Хкизвай

дагъвийрин

ччилерал.

Ингъе ам,

килит, дуст,

иердиз:

Ильича

ракъиник

хъверзава

хушдаказ—

гуя са

пионерди

Ильичан

къужахдиз

Ківачер чи
гъенел хьуй.
Цийи хуър,
цїийи рехъ
туькІуърдай
Мелерал
Ильичан
ван хьурай,
Дагъвиди
цїийи ГЭС
куькІуърдай
Синерал
Ильичан
ван хьурай.
Къве рикІин
хьайила
игитар
Ильичан
вилериз
килиграй,
Акурай
и шикил
виридаз
Лап къакъан
са дагъдал
эциграй!
Тахъа-тахъ,
тахъа-тахъ,
тахъа-тахъ...
Поездди
Къибледихъ
зверзава,
Килиг, дуст, —
элкъвена
чи патахъ

зверзава.

Акурай

и шикил

фяледиз

Лежберни,

аскерни

килиграй,

Акурай

ам гьар са

мягьледиз —

Лап кьакьан

са дагьдал

эциграй!

Гатфари

а шикил

гуьрчеграй

Пешерив,

цуькверив,

чигерив,

Рамкани

чагуриз

куьмекрай

Чи дагьдин

вацIари,

рекьери.

Жегьилди

свас гьидай

йикьузни

Ильичан

гьилер чи

кьуьнел хьуй,

Дагьвиди

яс хуьдай

йикьузни

Ильичан

Ильича
ракъиник
хъверзава!..

* * *

Шумуд виш йисар фена риклин сир
Садазни ачух тавуна, дагълар,
Къизилни гимиш, якъутни живе
ГъикI акъвазна куь хамуна, дагълар.

Хъаначни бенде гудай квез салам,
Къванерин къалпагъ алаз акурла,
ХъуьтIерани куь къайи синерал
Чайгъундин лувар къугъваз акурла.

Чидачир жеди къванерин къене
Ччан алай, жумарт рикIер авайди,
Дамарра иви — нафтадин селлер,
Жигерра цIивин — эквер авайди.

Атанва дустар — нуькверар накъан,
Къванерин къалпагъ атIузва абру,
— Эй азиз дагълар, виш йисарин сир
Гила чаз ачух! — лугъузва абру.

Жанлу дагъларин миxъи вилерал
ЦарцIар гуз накъвар кIватI хъана
бирдан:
— Къачу; иеси, накъвар туш абур,
Живе я!—

дагълар шад хъана бирдан:

— Анжах са кардал мийир чун айиб,
Заманаяр хъиз залан я чи нагъв
Ятлани къачу, цийи девирдик
Кутур умуд хъиз кIубан я чи нагъв.—

Сифте живе я,
 фидач рикIелай
Къилиз акъатай сифте хиял хъиз,
Дагъларин рикIин кIус я,— багъа я
Гъар са дагъвидиз сифте аял хъиз.

Живе я им — михьи я
Векъераллай чиг хътин,
Живе я им — мягъкем я
Большевикдин рикI хътин.

Гуърчегни я, — кIандатIа
Хтар ая рушариз,
Ийиз жеда япагънар,
ГъакI тупIалрин къашарни...

— Ваъ! — лугъузва фяледи,—
Хтар фуни къафун туш...
— Заз чидайвал, фяледихъ
Авайди са руфун туш.

— ГъакI тирвиляй рикIни зи
АцIанвачни хиялрив,
Кесиб кIвал хъиз, ацIанвай
КIвачеллачир аялрив.

Чи дагъларин адетар
Квезни чида хъсандиз:
Багъишдайти сифте гад
РикI алай са инсандиз.

Захъни кѣви дуст ава,—
Хабар къамир вуж ятѣа,
Сифте живе гъа касдив
Агакъарун хуш я заз.

— Ви дустунлай усал дуст
Хъайитѣа зун лежбер туш,
А касдилай элкъуърдай
Сифте бегъер—бегъер туш.

Фяледили лежберди
Гъа икѣ савкъат гъазурна —
Гъарда вичин дустуниз
Са пут живе ракъурна.

Килигин чун гъидан дуст
Лайих ятѣа и кардиз,
Мисал я: пул гъисабмир
Тагакънамаз базардив.

Тахъа-тахъ,

тахъа-тахъ,

тахъа-тахъ,

Туй... туй... тѣ...

Зверзава

поездди

сефердиз,

«Вуж я гъахъ?»

«Вуж я гъахъ?»

«Вуж я гъахъ?»

Хъверзава

поезддиз

Кеферди.

Вуч хабар я, чарх ягъизва фяледи,
Лежбердини ччил хадайвал кьуълзава.
Почтальон къвезва гьар са мягъледиз,
Къаз жедатла яраб адан гьил завай?

Муьгълет авач и жегъилдиз акъваздай:
— Лениналай Дагъустандиз чар ава.
Салам-дуьа лугъузвай и кагъазда
Гьар фяледин ва лежбердин твар ава.

— Де лагъ акван, комсомол,
Вуч кхъизва Ильича?
— Къве пут живе агакьна,
Хабар гузва, ими чан.

Фялединни лежбердин
Гуьгъуьлар лап шад хъана,
Ккуьз лагъайтла къведанни
РикI алай дуст сад хъана.

— КIела, кIела, комсомол,
КIела гафар, Ильичан!..
— Ленина гьакI чухсагъул
Лугъузва квез, ими чан.

Къуват гурай лугъузва
Раг пад авур гьилериз,
Къуьрён карчни аквада
Живе акур вилериз.

— Вичин сагъвал гьикI ятла
Кхъенвачни Ильича?
— Гьайиф, гьа кар садрани
РикIел къвезвач, ими чан.

Къведайвал я Огнидиз,
Сифте завод эцигиз...—
Хъуьрезва зи дагъвияр
Кеферпатахъ килигиз.

* * *

Чернильница, партизанди багъишай,
Гъам я Ильич лап мукъувай акурди,
Хци перо, и дуьньядал нехишай,
Я буржуйдин риклени терс акъурди.

Перо. Фикир члугвазва ада чарарал,
Ипекдин гъал члугвадайвал рапуни,
Кесиб синиф аквазва и царарай,
Рекъерай хъиз, тухузвай эл бахтунихъ.

Йисар физва, перодини кхъизва,
Гагъ ажугъдал, гагъ хъуьрез, гагъ
секиндиз
Кесибдин рикI ифейла — ам ифизва,
Халкъ хъуьрейла—рахозва ам шириндиз

Чернильница... шумудра ам килигна
Дагъвияр хъиз чи Ленинан вилериз,
Шумудра адал вождуну гъил эцигна,
Алхиш ийиз зи дагъвидин гъилериз.

Перо... Ада ванзава лап явашдиз,
Амма и ван дуьнья тирвал чклизва:
Рабкринди* галтам ягъуй тарашдиз!
КъатIрай гъилер, сада масад чуьхузвай.

* Рабкрин — фялейринни лежберрин инспекция.
Контролдин орган.

Пуд душмандихъ галаз дяве твах куьне,
Абрукай сад кӀел-кхьин чир тахьун я,
Ришветбазар лап къамалай яхъ куьне,
Садни—вуна, коммунист, фурс къачун я...

Къуллугъар гуз идараяр ацӀурмир
Фукъиранрив. Зи патай квез веси хьуй:
Са жалгъадин чкадал цӀуд акӀурмир,
Тимилни хьуй, анжах хъсан ери хьуй.

РСФСР къада чна экверал,
Экв тагайди гъич са затӀни гайид туш,
Автоматар гъалиб хьурай гъекъерал,
Инсан анжах гъекъ фин патал хайид туш.

Перодикай хкатзава цӀелхемар,
Лув гуз рикӀӀӀӀ экъечӀзавай рикӀер хьиз,
Эвер гунар, талшуругъар, рекъемар
Килигзава чаз вождунин вилер хьиз.

Чернильница, партизанди багъишай,
Гъам я вири аламатар акурди,
Хуьзва ада инкъилабдин нехишар,
Хвейивал чи Сулакдини Самурди.

* * *

ТӀвар алачир чуьл я им,
Амай гъеле ахвара,
Игит ятӀа, акъуд ам
Юхсулвилини сукварай.

— Акъуд тийиз гъилерал
Алани чи занжурар,—

Лугъуз и чуъл галайвал
Къвезва вишер, агъзурар.

Къвезва цийи уьмуьрдин
Маршар аваз япара...
Акъваз, вуж я чи чуьлдиз
Атанвайди яргъарай?

Дагъвиди хьиз, гъилер къаз
Салам гузва къегъялриз,
Цаяр авай вилери
Илгъам гузва къегъялриз.

Килигзава чи мугъман
Гъиликай и мезредиз,
Килигзавай тегъерда
Ильич вири уьлкведиз.

Дагъдин хивел алай ківал
Хивегандиз ухшар я
Яцран хивел гьалднавай:
Къве теквен — къве даклар я.

«Гуя буьркьюь вилер я
Абур буьркьюь замандин,
Экуь вилер герек я!»
Фикирзава мугъманди.

— И чкадал, азизбур,
Чна завод эцигда,
Адан бегъер, вилер жез,
Куь ківалерай килигда.

Гегъенш жеда дакларар,
Шуьшеяр бул хьайила,

Хъуьреда ківал, ракъйни
Чими сѣлам гайила.—

Экуьникай рахайла
Экв такурди авагъда,
Тебиатни гъа икІ я—
Рагъ атайла къарагъда.

Къарагънава дагъвиар:
«Вуж я, вуж я чи мугъман?
Аквар гъалда Ленин я,—
РикІиз хуш я чи мугъман.

Ччуру спел, буй-бубах,
Суьгъбетарни гъабур я,
Халкъ паталди члугъазвай
Зегъметарни гъабур я.»

Къарагънава кІашар гъаз
Зарбачияр — Гъасанар:
КуькІуьрнавай шемер хъиз
Аквазва и инсанар.

Шуьшеярдай сифте завод
Къисмет хъанва дагъвийриз,
Къуьнуьхъ кавал агулдай хъиз
Регъят хъанва дагъвийриз.

Оркестр хъиз рахазва чуьл
Гъейранариз, серсериз,
КІашарин ван тикрарзава
Чагъандин шад мецери.

Зуьрнечидин — «шагьмардин»
Къаз жедани гъилер завай,
Лезги руша — шагьварди
Къуьлерзава,

къуьлерзава.

Гъа и чIавуз,

хабар я заз,

Буржуйди — кускафтарди

Вичин рикIел хирерзава,

Кулакдини дуьньядикай

Хъилерзава,

хъилерзава.

...Ингъе, пичер акъвэзнава

Декъикъаяр гуьзетиз,

Гъазур хъанва къванерни кваз

Элкъуьр ийиз шуьшедиз.

ЦIай ягъун я кIанзавайди...

— Вуж и кардиз лайих я? —

Тамашзава пичериз эл,

Шадвиляй рикI дарих яз.

И геренда фялейри сад

Хкажзава гъилерал,

Рехи ччуру квай къуьзуь кас,

Крар акур чилерал.

Вилик фена, жегъилди хъиз

Гъерекатиз кIвачерив,

КуькIуьрайла къуьзуьда газ,

Ялав къуна пичери.

Вили ялав. Гъа и касдин

Вилер хътин вилиди.

Ахпа секин сесиналди
Рахана и кьуьзуьди:

— Дагъдин вацун кьил я, дустар,
Цийи завод ачухун,
Кар алайди гьуьл я, дустар,—
Фяле синиф артухун.

Цай хкахьда, кайваниди
Кьулаз фикир тагайтла,
Хкахьда пич, цех, заводни,
Зарбачияр тахьайтла.

Инсанар я и дуьньядин
Гьерекатни, сабурни,
Ара датлуз артух жезвай
Берекатни, абурни.—

«Халкъдин къадир авай кас я»
Фикирзава эллери.
«Вуж ятлани большевик я —
Цаяр ава вилера...»

Большевикрин ачух вилер,
Инкъилабдин цай авай,
Аквадачни хупI куьн иер
И дуьньяда, кьай авай.

Рангар чара хьайитлани
Эквер сад я виридан,
Чилер чара хьайитлани,
Рекьер сад я виридан.

И вилерай аквада квез
ГьакI регьбер, гьакI ашукьни,

Багъманчидин меърибанвал,
Партизандин ажугъни:

Игит ятIа, килигда вун
А вилериз секиндиз,
Яру мотрос килигдайвал
Гъуьлерин лап дериндиз.

Хаин ятIа, жидаяр хъиз
Туьш жеда вал кьекъемар,
Токдин къве сим садак хкIур
Саягъ гуда цIелхемар.

Кесибдин гъам, девирдин женг
Юзазва и вилера,
Чи Ленинан рикIин эквер
Къугъвазва и вилера.

...Гуьрчег тIварцIи дуьньядин
Гуьрчегвални артухда,
АкI жеда ваз, пIинид ттар
Дуьшуьш хъана къумлухда.

Аялдиз тIвар гун патал
Гъазур хъанвай хзан хъиз
Рахазва зи дагъвияр
Сад-садалай хъсандиз:

— Заводдин тIвар, стхаяр,
Буржуй ягъай туп хъурай!..
— Я тахъайтIа Керзоназ
За къве тIупIун арадай
Къалурай са тIуб хъурай!

— Акъваз, Къембер, зарафат
Фена гъадаз ая, дуст,
Завод патал зи рикле
Гуьзел са тIвар ава, дуст.

Къуй адан тIвар ракъиниз
Икрамзавай пенжер хъуй!..
— Большевикрин вилерин
Туьхуьн тийир эквер хъуй!..

Эквер! Эквер! — гъарайна
Рази хъана вирида.
— Дуьз я, дустар, — лагъана
Газ куькIуьрай къуьзуьда.—

Экв паталди Махачан
Ялав къуна жигерди,
Агъасиев элкъвена
Ишигъ гузвай сенгердиз.

Экв патал са игитди
Темиргойдал чан гана,
Комиссарри дагълариз
Чпин рикIин ранг гана.

Гъа ксарин гъуьрметдай
Инал цIийи шегъер хъуй,
Сифте куькIвей заводни
«Дагъустандин эквер» хъуй.

— Дуьз я!
— Дуьз я!
— Дуьз!
— И тIвар

Гуьрчегни я, деринни...
— Шаксуз и кас Ленин-я,—
Гафар саф я, ширинни.
— Акъваз, яда,— хъверзава
Зарафатчи Къембера,—
Акваз-акваз Лениназ
Гузва вуна сеперар.
Са Ленинал шумуд чин
Жедай затІ я, авамар?..
Урус къушун атай вахт
Къе хъиз рикІел алама.
Сергодизни гъа чІавуз
«Ленин ятІа?» лугъузвай,
Куьз лагъайтІа кесибар
Патал дяве тухузвай.

— Сулейманаз чир жеда
Ери-бине и кардин
Чаз ракъурай шикилни
Акурди я устІардиз.—

Къуру гафар кІани туш
Уьтквем лезги ашукъдиз:
— Чир хъайитІа са мискІал
За квез а сир ачухда.

Жаваб гурай вуч ятІа:
«Ухшарни я, чарани,
Чебни вири саналла,
Амма ава арани».

— За лугьуда: хилер я
Абур ичин тарцеллай!

— Ваъ.

— Тахъайтла туплар я
Абур фялед гъилеллай!

— Ваъ.

— Дамарар я жеди
Белки абур риклевай?..

— Агъа, гила на, Къембер,
Жаваб гана вижевай.

Винел патай жуърба-жуър
Хъайитлани дамарар,
Ківалахдикай виридан
Къвез жеда са ухшарар.

Рикли гайи тапшруругъ
Тамамзава вирида,
Экви сад я, токни сад
Сирнавзавай ивида.

Дзержинский, Калинин*
Чи вождунин рекъева,
Ленин — рикл я, абурни —
Дамарар я риклевай.

Гъавиляй за лугьузва:
Тиварар — анжах цуьквер я,
Кар алайди цуьквери
Элдиз гудай бегьер я.

* Дзержинский, Калинин — Ф. Э. Дзержинскийди Огни заводдин сифте къван эцигна. М. И. Калинина и заводдин пичериз сифте яз цлай яна.

Гъа и саягъ дагълара
Гам хразвай суьгъбетри,
Ленинан тІвар нехиш тир
Уьмуьрдин ва хкетрин.

* * *

Ккуькай вуна фикирзава,
Дагъви дишегъли,
ГьикІ на дуйня туькІуьрзава,
Дагъви дишегъли?

Аквазвани чилерикай
Ваз ви кІвал хъана,
Циф алачир цаварикай
Вили шал хъана?

Гьиниз, гьиниз зверзава на,
Дагъви дишегъли?
Низ килигиз хъверзава на,
Дагъви дишегъли,

Гъа вун хътин дишегълидин
Хуруз физва вун,
Ада темен,
Вуна темен,
Цавуз физва вун.

Хуруз гъахъиз лиф яни вун,
Дагъви дишегъли,
Цавариз физ циф яни вун,
Дагъви дишегъли?

Буйнакский шегьердикай
Мехъер хъанва кье,
Рехъ авачир дагъаррални
Муькъвер хъанва кье.

Гъа муькъвери гъанва иниз
Дагъви дишегъли,
Нин рикIи экв ганва иниз,
Дагъви дишегъли?

Дишегълийрин съезд я им,
Мехъер хъиз жемир,
Чит алайбур рушар я чи,
Цуьквер хъиз жемир.

Низ килигиз хъуьрезва кье
Дагъви дишегъли,
Вуч ви рикIел хквезва кье,
Дагъви дишегъли?

Итимри хъиз дяведа женг
Тухвайдини гъам тушни бес,
Сурун къава гуьз тур, бала,
Лагъайдини гъам тушни бес,
Са тIвар алаз, кьве тIвар къисмет
Хъайидини гъам тушни бес,
Яд гъидайла кичIез-регъуьз
Фейидини гъам тушни бес?..
— Марият*, чан Марият,
Вун Ленинан вах яни? —
Ульянова элкъуьрна

* Мария Ильинична Ульянова ва Клара Цеткин дагъви дишегълийрин съезддиз Буйнакскийдиз атуникай рахун физва.

Къазва дагъви рушари,
— Валлагъ, гъадан ухшар ква!
— Кефи гъикі я? Сагъ яни? —
Нубатрал ам къужахда
Твазва дагъви рушари.

«Гъа чал хътин булушка
Ала вахал вождунин,
Алукінавач хараяр,
Тіварни чид я — Марият».
Фикирзава рушари
Гуъзел тир и вахтунин,
Мукъвал жезва Мария,
Яргъал жезва шарият...

— Хала, зунни Марият
Я, — лугъузва аялди,
Ильинична киснава
Тухванвай хъиз хиялди.
Игиснава гъвечіи руш
Грелка хъиз хурудив,
Игисдайвал Ильича
Аял вичин чурудив.
Дуьнья вид я, гъвечіи руш:
Гатфарарни, гатарни,
Ччилел жедай берекат,
Цавал жедай ярарни.

Садни ваз и дуьньяда
Ханвилелди килигдач,
Кифер гъилел алчудна
Къилел къирмаж элигдач.

Суьгъуьрчидин сегъне хъиз
Бирдан на рикі ачухда,

Гуъзел яргъи руша хъиз
Дуьнья на вал ашукьда.

Фикир ийиз Мария
Акъвазнава секиндиз,
Гъвечли руша хурудал
Ахварзава шириндиз.

* * *

Ахваравай гъвечлибур
Чехи жедай вахт я им,
Инсандин рик! цуькведлай
Михьи жедай вахт я им.

Михьибур жен вилерни
Вун дуьньядиз килигдай,
Михьибур жен гъилерни
Цийи дуьнья эцигдай.

Клантла лежбер, клантла вич
Чилин шардин регъбер хъуй,
Леке гъана намусдал
Туьр фу адаз зегъер хъуй.

Четин сефер атайтла
Ви ракиннихъ, азиз дуст,
Сифте Ленин рикел гъваш,
Ахпа экъеч! рекъиз, дуст.

Тапшурмишна ада вал
Гъвечли рушан ахварни,
Бурж тамамна кьейибрун
Секин хъанвай сурарни,
Тапшурмишна сергъятар,
Чи ивидин ранг алай,

Яйлахарни дереяр.
Экуьн кыляй жанг алай.

Тапшурмишна ада вал
Большевикрин адетар,
Яман йикъан даях тир
Маниярни хкетар.
Лагъана ваз, и дуьньядин
Бахтни вун я, сузани.
Бахт ятла — ваз баркалла ава,
Суза ятла — жазани.

Къведа вахтар, вун вуж ятла
Чириз паспорт тIалабдач, —
Аквада вун и дуьньядин
Гуьрчегвиляй, азабдай.

III— ПАЙ

Гатар, хъуьтIер. Гетин кыли кавалар
Дегишарна, гагъ чIулав, гагъ рехи жез.
Гьалчна кулак, кьуна яшIу къамалай,
Диде Самур гьуьлueuxъ фена, чIехи жез.

Уста Идрис, рагарал гам хразвай,
КIашуналди акъудзавай нехишар,
«Марфар» гъайи—къацариз, цихъ кьуразавай,
Муькъвер расай — кутьягъ тежер алхишар.

Огнидин цав, заводрин гум игисай
Япунжи хьиз вичин къецIил хурудив.
Дагъвидин руш, кьурандал кьуьл илисай,
Станокдихъ акъвазнавай харудиз.

Цайлапандин кьурьук, рикиз тал гъайи,
Фашистдин гъил, тарагъаж хъиз карагай,
Къагъриман халкъ, мефтледални звал гъайи,
Риклевай тал сагъар хъийиз къарагъай.

Гагъ явшанар, гагъни гуьлер эцигна
Чи рекъерал, дегиш жедай къисметди,
Цавални кваз гъалиб хъуниз килигна
Рагъ, орден хъиз, багъишна чи Советдиз.

Гатар, хъуьтлер. Къуьзуь хъана дагъвияр
Патрумдашар кьуларамаз кьуьлерай,
Пек алчудиз акъвазариз ивияр,
Ленинакай суьгъбетарай хуьрера.

Къуьзуь хъанва, амма вилер экуь я,
Виликдай хъиз килигзама рекъериз:
Яхцур йисан мурад—яхцур Шеки я,
Вуч ятани гуьзетзама риклери...

* * *

Лезги цавар жезва яру
Къизилгуьлдин пешер хъиз,
Чинарар ца кузва гару
Кабаб алай шишер хъиз,
Диде Самур йигинзава
Дагъ атлузвай мишер хъиз.

Ракъин нурар алкъанва
Рушан къецил гардандал,
Вирт къанзавай чижер хъиз
Шад я ислягъ инсандал.

Тинкь! Танкь! Тункь!
Тулар пад жез тарарал
Куькуьзава мад гьетер кье,
Лезги чилин тарарал
Йигинзава гьилер кье.
Дингъ! Дангъ! Дунгъ!
Хабар гузва зенгери —
Гьинай мугьман, гьихьтин мугьман
Гьизва лезги рекьери?
Белки душман я жеди
Ажалдин виш гьил галай,
Зи нафтадихъ, багьларихъ,
ГьакI зи свасахъ вил галай?
Белки мотрос я жеди
Питердихъай атанвай,
Белки ашукъ я жеди
ЖаллатIри мез атанвай?

Мукьтади я жеди ам,
Хтанвай кье Сибирдай,
Белки гишин аскер я
ЭкъечIнавай есирдай?
Душман яни, дуст яни,
Дяве гвани, ислягьвал?
Ачухдани адаз рак,
Кьалурдани икрагьвал?
Жаваб це заз, суван булах,
Кьабулдани мугьман на,
Жабав це заз, ясту яйлах,
Ачухдани майдан, на?
Кьацу чинар, вили синер,
Рехъ гудани дустуниз,
ТахъайтIа куьн элкьведани
Кьачуз тежер постуниз?
Дагьви фяле, дагьви лежбер,

Акьалтай гаф куьне лагъ,
Дагъви ашукъ, хкажна саз,
Вуж я вилин нине, лагъ.
— Ша!—лугъузва булахри.
Беневшайр юзуриз.
— Ша! — лугъузва чинарри,
Дустуниз рехъ къалуриз.
— Ша! — лугъузва бегъерди —
Цанай хтай лежберди,
Фуни къатух гъазуриз.
Ленин!..
Ленин!..
Ленин!
Хабар гузва зенгери...
Лезги чилин къапуяр
Ачухзава рекъери.

* * *

Самурдал

атанва

Ленин!

— Илифрай!

— Илифрай!

— Илифрай!

— Дердияр

ава чахъ

хейлин,

Тамада

герек я

межлисдиз!..

— Чи Къази-Мегъемед!..

— Гъайиф, ам...

— Са члавуз

чи уста
Идрис тир...
— Са чІавуз
чи ашукъ
Сулейман...

Дерейрал элкъвена
Ленинан вилер:
— Нажмудин Самурский,
Гьинва ам?
Дагъвийри кис хъана,
Агъзна кьилер:
«Дагъларин эбеди
Син я ам».
Дагъвидин

адет я:
паталай
Мукъвади
хтайла
гъенел,
Къалурда
кьейидан
парталар,
Вегъена
амайдан
гъилел.

Геренда
кис жеда,
игъсанар
Гъа им я,
гъа им я
гуъмбет.

Инсанар!
Инсанар!
Инсанар!
Куь накъвар,

куь иви
ужуздаз
Лянет!
Лянет!
Лянет!
Арифди
авунвай
гъалатлар,
Четин тир
вахтунин
гелер...
Жаллатлар!
Жаллатлар!
Жаллатлар!
Гьинва куь
цацар хьиз
аквадай
Гьилер,
вилер,
кьилер?!!
Инкъилаб!
Пак я ви
лишанар
Инкъилаб
хвейидан
рикIе,
Инсанар!
Инсанар!
Инсанар!
Хьиткьинар
ийидай
зинданар
Чан алай
гум тийир
эквер!

«Ленин такур дагъвидиз
Вуч акуна?» лугъузвай
Дагъвийри кье ківатІ хъана
Демни дезгягъ тухузва.

Суьгъбетдизни, ківализни
Фикир гузва Ильича:
Ківалин чилик, цларик
Ква са шумуд халича.

«Аквар гьалда дустарни
Артух хъанва дагъвидин,
Ківалин рақар дуьньядиз
Ачух хъанва дагъвидин».

Кьепінава кьветхверар,
Сад яцІуд, сад шуькІуьди.
— Тіварар вуч я?
— Сад Совет,
Большевик я муькуьди.

Гапурдикай рахайтІа,
Гьамни хьунухь мумкин я,
Фадлай фена ахварал,
Рақин кьулухь секин я.

Бегенмиш я Ильичаз
И дагъвидин хесетар,—
Конституция хьиз
Пак я вичин адетар.

— Уьмуьр гьикІ я?
— Алатна

Чулав йикъар, цаз хътин,
Уьмуър я ман ашукъдин
Хурал алай саз хътин!

— Килигда зун шумуд сим
Алатга ви сазунал...

— Девед ериш яваш жеч
Кагьулдаказ юзунал.
Зазни сифте клан хъанач
Юаз какъан синерай,
Эхир ківачел акъалтна,
Акатай хъиз жинерар.
Акъалтични, дагъда за
Гъикъван эхда азабар,
Ківач вигъей, къван жедай зун
Пиянди хъиз татабар.

Ччил авачир. Авайди
Са гъапавай шимер тир,
Цуругъвиди лагъайвал,
Улакъни чи—лемер тир.
Фикирна за ламраллаз
Фейитга, кар шулугъ я, —
Коммунизм завай къаз
Тежер къизил-балугъ я.
Мад чида хъи, Ильич, ваз,
Хуър гадарун регъят туш.
Амма рагун къилеллай
Муг Ватандин сергъят туш.
Хуърерин а сергъятар
Инкъилабди къатнава,
Гъар миллетдин ивидин
Сталралди саднава.
Саднава зи, дагъвидин,
Ківал куьнуъ хъиз хъун патал,

Зун чѣиж ятѣа, уьмуьрни
Цуьк я за вирт гьун патал.

Гьелбетда чѣиж кьекьведа
Цуьквер бул тир чкадихъ,
Кьуьд галачиз, гатфарни
Гадни зул тир чкадихъ.

Ккуьз лагьайтѣа чѣижре вирт
Са вич патал гьидай туш,
Ччилерини берекат
Чеб паталди хуьдай туш.

— Эхъ.—лагьана Ильича,—
Мисалрини гагь эквда:
На ччил гуьрчег авурла
Ччилини вун гуьрчегда.

— Эхир, Ильич, регьятвал
Хуш акуна зи ччандиз,
Кѣулуз яна жуван кѣвал
Куьч хьана зун арандиз.
Амма бязи шейэр заз
Кѣулуз ягьиз кѣан хьанач,
Куьрс хьайибур гьамиша
Зи туьтуьнай кьван хьана.
Хканач за кесибвал,
Чи колхоздин азар тир,
Жуван ламни, шаламни,
Чпикай зун бизар тир.

Туна тахта авачир
Кѣвалин ругни кьайивал,
Ял ягьиз чун куьчедиз
Фидай рекьин куьруьвал.

Хкана за — таз жедач! —
Гамни, кьебни, гапурни,
Дагъви халкъдин къанажагъ,
Зегъметчидин абурни.

Хкана за мурадлив
АцІанвай зи вилерни,
Рагарикай атІанвай
Еке, векъи гъилерни.

Зуьрнедин сес алачир
Ччилерал зун секин жеч.
Сазунин сес галачиз
ТІуьр фуни заз ширин жеч.

Хкана за сурарлай
Са гъапавай накъварни.
Шарвилидин, Саидан
Уьткемвални накъварни.

Гегъенш ччилине нефесди
Чугуна зун арандиз...
Килиг, Ильич, жув килиг
И хуьруьз, зи Ватандиз.

Пашман жедач, Ильич, вун
Чи Самурдал атунал,
Аквада ваз шумуд сим
АлатІа зи сазунал.

* * *

Гатфари
цуьквер бул
хранвай

Лезги ччил
аквазва
бахча хьиз,
Хуьрерин
арадай
Кьулан вацI
Аквазва
чи чIехи
куьче хьиз.
Самурдал
ван ала
мелерин,
ЦIийи кIвал,
цIийи хуьр
дуьзмишиз,
МуьтIуьгъ я
лезгидин
гъилериз
КутIани,
рандани
кирпични.
Кентчиди
шифоньер
къачузва
Ктабар
эцигдай
шкафни.
Ильича:
—Мубарак!—
лугъузва.
Герек туш
артухан
са гафни.
Амайди

аквада
лезгидин
Ракъинив
ацІанвай
вилерай,
Амайди
аквада
гуьзгуьдин
Хесет квай
Самурдин
ччилерай.
Цуьквери,
цуьквери,
цуьквери
Ленинан
къужахдиз
зверзава,
Тегъенграл
чкІанвай
чигери
Ильчаз
килигиз
хъверзава.
Макъари
къатІзава
гъам хътин
Киснавай,
атІугъай
чІурухъан,
НикІерин
ивидин дам хътин
Къанавдал
рази я
хулухъан.
Ккуькай я

кентчидин
Ччиликай, , суьгьбетар?
лежбердин
жигер тир,
Цавукай,
кьатIнавай
сергьятар
Ракетри,
ччилерин
гьилер тир,
Телевизордавай
экуьнкай:
(— Ажаиб
кIвалахар
ава гьа!),
Уьлквеяр
ислягь яз
туькIуьнкай:
(— Кьиле ял
авайбур
ама гьа!).
Шегьерда
кIелзавай
рушакай,
Инсанар
сагьардай
сир чириз,
Чал ашукь
чи урус
свасакай,
Атанвай
лезгидин
хуьр чириз.

ВакІарни
гъажикІа
аквазва
Лежбердин
суьгьбетрин
къел хъана...
Рахазва
Зи Самур,
рахазва
Уьмуьрдин
авазрин
сел хъана.

* * *

Уьмуьрдин саз.
Вири симер рахазва,
Физва Ленин —
Вили синер рахазва,
Сазунин сес ширин я,
Самурдин сел серин я,
Физва Ленин —
Къилел шагъвар къугъвазва.

Къулан вацІун
Гъи патахъай атана
И шагъварди
Сазунин сим атІана?
Нелай адав арза гва,
Гъи жегьилдин суза гва,
Вучиз Ленин
Гуьзетна ада датІана?
Физва Ленин

А патазни Самурдин,
Лезги халкъ я
Гъа патайни акурди:
Ківални сад я, адетни
Женгни сад я, хесетни,
— Вуж я и халкъ
Къве патал пай авурди?!

Ччилин юкъвай
ВацІ ва я кіам финалди,
РикІин къеняй
Ивидин дам финалди
Халкъ къве патяхъ къатІ жедач,
РикІ къве патяхъ пад жедач,
Сазни шедач
Симина гъам хуьналди.
Лезги мектеб,
Эминан сес авачир,
Лезги аял,
Дидедин мез авачир...
Валлагъ чІуру тегьер я,
Багъирован бегьер я
Элдикай гъяз авачир.

Дидед чиниз
Тьфу гудай лезгияр,
Дустунизни
Агъу гудай лезгияр
Чи ччилери хайи туш,
Я зи халкъди хвейи туш,
Чаз машгъур я
Къел, фу гудай лезгияр.

— Агъасиев!
Гъи чIал ви тур, къадхан тир,
Гъидайла эл
Шагънабатдал, Жалгъандал?
— Лезги чIал тир, лезги чIал,
Чи гъвечи ва чехи чIал,
«Фарукдикай»
Желе расай душмандиз.

ЧIал раб яни,
Вучиз квахъна фирай ам,
Мичек яни,
Вучиз чна къирай ам?
Вахт атанва рахадай,
КъатI хъайи сим аквадай:
ЧIал—

инсан я!—

Къуй инсанри хуьрай ам!
Физва Ленин
Самур вацIун дерадай,
Са гъил ала
Къубадал, сад Куьредал,
Сергъатар зи ччилерин
Садзава а гъилери
Инкъилабди
Сад ийидай жуьреда...

* * *

Физва вахтар,
Ленинан
Мецелай халкъ рахазва,
Азербайжан стхади
Зи къайгъуни чIугвазва:

Чални жезва, газетни,
Кьюьлни жезва, хкетни,—
Партиядиз
Гьар са дерди аквазва...

* * *

«Дуьнья вид я, гъвечи руш,
Гатфарарни, гатарни,
Чилел жедай берекат,
Цавал жедай ярарни».
Марнядин хурудал
Ахвар авур шириндиз
Марията уьмуьрдал
Вил вигъизва дериндиз.
«Дагъустандин экверн»
Ильич, чпел чуьгъазва,
Зарбачи руш Марият
Адаз фадлай аквазва:
— Ккуькай вуна фикирзава
Дагъви дишегъли,
ГьикI на дуьнья туькуьрзава,
Дагъви дишегъли?
Пайдах хьтин

личек

КуькIвенва

кьилед,

Гъетер хьтин

гуьрчег

Вилер

Килигзава

хуш,

Лениназ

рапорт гуз

Рахазва

и руш—

Инкъилабдин

экверикай
 са экв.
 Рахазва
 зи халкъдин
 мецелай,
 Кіашунин,
 мўкалдин
 мецелай,
 Гатфарин
 марфадин
 векил яз,
 ХъуьтІерин
 жафадин
 векил яз.
 Алимдин,
 заргардин
 мецелай
 Ччилиин
 шардин
 мецелай.
 Рахазва Марият —
 Шуьшеяр
 акъуддай
 устІар я,
 Шуьшейри
 экв гузва —
 Эквни Марият
 дустар я.
 Хъуьрезва Марият,
 Хиялар и рушан —
 махар я
 Гъа вичин
 гъилери
 — хранвай,
 Хиялни Марият
 вахар я.

Шехъзава Марият —

Хал алай

рикIерал

пашман я:

Муьфтехур,

мещанин,

эгонст —

Марият абурун

душман я.

Къекъифай

хъуьхъверал

яр алаз,

Вичелай

алакъдай

тегъерда

Суйгъбетзава

и руша.

Ашукъ туш,

гъилерал

тар алач:

— Мад за квез

вуч лугъун...

— Гъа жува

кIвалахдай

тегъерда

Рахух, Марият!

(Ильича

гъуьрметзава

и рушаз,

Юлдашри

туьгъметзава

и рушаз),

Куьмекзава:

— Рахух,

Вун я чи заводдин

Ашукъ,
 Марият!
 — Жувадай
 алакъдай
 тегъерда...
 — Гъа жува
 кІвалахдай
 тегъерда...
 — КІвалахун —
 регъят я, —
 Лугъузва
 и руша, —
 Четинди —
 рахун я.
 Ашукъ хьун —
 регъят я, —
 Лугъузва
 и руша, —
 Четинди —
 ашкъидикай
 лугъун я.

Лагъ, Марият, шаирни ваз куьмек хьуй,
 Лагъ, Ильичаз гъетеркай чи вахтунин,
 Къуй ви гафар чи фикиррин куьлег хьуй,
 Крарни ви шагъидар чи бахтунин.

Цийи дуьнья магъара туш миџи тир,
 Са вагъшиди муькуь вагъши жакъвазвай,
 Ачухнавай сегъне я ам чІехи тир,
 Гъар инсанди вичин рольни къутъвазвай.

А сегънедиз къвезва сагъди, сагъсузди,
 Азаддини, вичин рикІин есирни,
 Къвезва аниз-эдеблуди, ягъсузди,
 Духтурарни чеб я, чеб я уьзуьрни.

Марията гуьрчегзава и дуьнья
Коммунистрин бригадайрин экуьнал,
Мариятаз герекзава и дуьнья
Цуькведиз хьиз, ашукь хьанвай ракъинал.

Вуч ксар я зарбачияр, маякар,
Даим къилин герояр чи сегьнедин,
Вуч паталди ийизва и гьерекат
И дуьньядин мотор тир зи уьлкведи?

Чна гьилер ифирзава палчухдай,
Низ ятлани чи гьилерхъай кичле я,
Чна вацрал цийи куьче ачухда,
Инанмиш я,— ам Ленинан куьче я.

Чна лугьуч: «Коммунизм — им мах я,
Сив шириниз, руфуниз затI текъведай».
Коммунизм — Марият я, зи вах я,
Цийи инсан, Самурдин са дерадай.

И ччилин шар элкьуьрзава датлана,
Иблисди ваъ, зарбачийрин гьилери,
Духтурар хьиз килигзава атана,
Набуд чка тахьун патал ччилерик.

Набудбурни и сегьнеда кими туш,
Ччилин шарни чеб галайвал ялзавай,
Мариятан рикиз абур чими туш,
Къаргъаяр хьиз, чиркин чка чалзавай.

Ингье абур къвезва са-сад сегьнедиз:
Сад инсан туш, «це!» лугьузвай кавча я,
Сад ухшар я ни къачунвай дегьнедиз,
Адан дуьнья—вичин багъни бахча я.

Садаз ахвар аквазва мад гъуьдуйкай,
Паб гатадай пая аваз гьилера,
Гъуьлягъди хьиз гузва сада къуьруькар,
Гъатун патал Мариятрин ківачера.

— Лагъ, Мариат!

Марията лугъузва:

— Ильич, чіуру чіижер чна вердишда,
Цуьквер чна ви къужахдай къачузва,
Гъа цуькверал чна дуьнья дегишда.

Гъа вуна хьиз чна, дагъви дидейри,
Ашукъарда чи балаяр. Ватандал,
Агъасиев ксанвай и дерейри.
Леке гъидач чи несилрин виждандал.

Гъа вуна хьиз, Ильич, чна экв гуда,
Сада гьулдан, сада шуьше ціуруриз,
Гележегдиз чи хуралай нек гуда,
Зарбачидин яру личек юзуриз...

Къекъифнавай Марията
Яру личек виликзава,
Мукъув хъана Ильич адаз
Гуьзгуьдиз хьиз килигзава.

Вуч аквазва и «гуьзгуьдай»?
Дагъвидин рикі, хал алачир,
Уьмуьрдин гад, умудрин зул,
Юхсулвилин тІал алачир,

Шариатдин муркІадикай
Къакъатнавай къацувални,
Деникинан мягьсеривай
Пучиз тахъай харувални.

Лениназ и рушан ччинай
Уллубиян ччин аквазва,
Совет власть хуьда лугьуз
Махача кьур кьин аквазва.

Жегьилзава и руша ччил,
Цийи йикъан нефесди хьиз,
Алцумзава Ильича ам
Коммунизмад терезди хьиз.

Уьлкве—беден, халкъни адан жигер я,
Чухуткадин чулав леке алачир.
Мариятар — гележегдиз рекьер я,
Къвач галкИдай къванни къумбук
авачир.

«Ашукъ я зун, дагъвияр, куь гьилерал,
Тфенг кьурвал, бубуярни къаз жедай,
Гъанва куьне Мариятар ччилерал,
Цийи цуьквер, гъамिशалугъ таз жедай».

Ленин — юкъва, рабочияр — кьерехра
Цар гана лап люстра хьиз аквазва.
Ччан алай и люстрадин чирагърин
Эквер даим зи дагъларал алазва.

Хъфизваши Ленин,

Ильича

Эи халкъдин

вафалу

гьил къунва.

Экіяна
нпекдин
халича
Гатфари
дагъвидин
ччйл квунва.
Жуърба-жуър
цуькверин
десте хъиз
Ильича
твазва чун
къужахда,
Самурди —
лезгийрин
диде тир,
Чи гьар са
чинарди,
булахди
Лугъузва:
— Дагъустан
къеле хъиз
Кіевнава,
кас жегъич
ачухдай —
Дагъвняр
цуькверин
десте хъиз
Ильичан
къужахда
амукърай!
— Амукурай!
— Амукурай!
— Амукурай!
Ильични
и кардиз

шерик я,
Ленинахъ
ва элдихъ
авайди,
Са Ватан,
са чуьнгуьр,
са рик я!

* * *

Азиз дуст, зак хкуьрмир,
Мус атана лугьуз Ленин Самурдал.
На зал хьелер тукьлуьрмир,
Айиб хьурай Ленинан рикі такурдаз.

Заз агуна, агуна ам ракьиниз,
Махачазни Уллубияз агуна,
Бубуяр гваз гьахьна ам зи ракьиниз,
Цайлапан хьиз зи душманда акьуна.

Зун аял тир, Ленинан рикі хьуьренай
Зи кьепинал, партизандин вилер яз,
Баябан тир чуьллерал ам куькьивенай,
Завод хьана — «Дагьустандин эквер» яз.

Суйлейманан сазуниз яб гайидаз
Агуна ам зенгер хьтин авазрай,
Эмироваз — диде Ватан хвейидаз
Килигна ам цаярайни аязрай.

Тамаш, зи дуст, дагьви рушан
хьуьхьверал
Гьа и риклин алахь тийир яр ала,

Ирид цавар ачухзавай рекъера
Ленинан рикі —

жанлу ччилин шар ава.

Кубачидин устларди ам гъиссзава
Вичи атлай шуьткъуьн тийир нехишрай,
Гележегдин шегъре ада михъзава
Коммунистрин бригадайрин еришрал.

Ленинан рикі! Зи девирдин рекъерал
Хкаж хъанва маякдавай фонарь хъиз,
Глезосрин, Кастройрин риклера
Эбеди я жегъилвални гъунар хъиз.

Зи дагъвидин пак хиялди чугуна
Гъана Ленин Огнидизни Самурдал,
Гъавиляй ам зи риклизни акуна,
Айиб хъурай Ленинан рикі такурдаз.

КІантІа вири цІайлапанар сад хъурай,
Амма Ленин хуьда зани Ватанди,
ТахъайтІа рикі ялав къуна пад хъурай,
Хъиткъинарна зи ивидин уранди!

* * *

Чими риклер,

Чехи риклер,

Ялав риклер

Экуьбур...

Къайи риклер,

ГъвечІи риклер,

Чулав риклер,

Буьркъуьбур...

Кіекіецдалди ччил гатаз,
Гагъни чпин кьил гатаз,
Рикі дарих яз рахайбур,
Хазна гъиляй акъатна,
Дили тіветівер акатна
Чпин чларар чухвайбур,
Деникинар, Керзонар,
Кезим-беяр, Узунар —
Зи ччилини — зи дидедин
Хурал кьумар кьугъвайбур
Гадарнава шутлар хъиз
Чехи рикіин лепеди,
Суйлейманан, Махачан,
Мариятан уьлкведи.

Гадарнава, амма ни
Къвезма цийи шутларин,
Чеб рази туш лугъузва
Къисметдал зи халкъарин.

Вил галама лугъузва
Чи ми хъи тир ивидихъ,
Мукар хъийиз кІанзава
Зи Къибледихъ, чими тир.

Эхъ, кІанзава ксариз
Чи гъилера тІал хъана,
Мани кІандай мецерни
Чпин вилик лал хъана:

«Коммунизм — им фу туш,
Фу хъайила бес я ман,
Квез герекди — къайи яд
Гъакіни къайи мес я ман.

Деннакай рахайга,
А вахтар фад алатна...
— Ленин!

Ленин!

Ленин!

(Зурз акатна буржуйдик,
Гуя цавай аватна).
Ленин!

Ленин!

Ленин!

Къецедай

рахазва

араб,

Кубави

женгинин

юкъвава,

Негриди

къачунва

яракь!

Вацарин сифте кьил,

гьуьлерин

Эхирни я

и т'вар,

Ччилерин

уьзагьвал,

эллерин

Уьмуьрни

я и т'вар.

Кузва буржуй — кас амач

Къимет гудай лагьлагьриз:

— Худ гайит'а хьсан я, —

Лугьузва ада, — яракьриз, —

Кьурху гузва буржуйди...

Заз кич'е туш яракьрихьай

Адан къуьнуьхь галамай.

Ккуъа дагъайтла нлехи яракъ—
Ленинан рикI туьхуьн тийиз
Зи ччилерал алама!

ЭПИЛОГ

Гатфари
дагъвидин
авазрал

Уьмуьрдин
нехишар
атлузва.

Ильичан
шикил тик
хкажна

Пионерри
ракъинал
тухузва.

1960—63-йисар.

КТАБДА АВАЙ КЪИЛЕР

	ччин.
Дагъларин мани	5
Партия	6
Дагъустан	7
Махачкъала	9
Космонавтрин къуъл	11
Маякрин мани	12
Дагъвидин гъилер	14
Саимат	16
Чубандин сес	18
Багъманчидин руш	19
Ирид йисан женгера заз	20
Зи экуь гъед	22
Фатима	24
Наз гумир	25
Синьорина, синьорина	26
Ленинан рикI (поэма)	31

Алирза Саидов

МОЯ СВЕТЛАЯ ЗВЕЗДА

На лезгинском языке

Редактор *М. Шихвердиев.*

Художник *А. Шарыпов.*

Художествен. редактор *Ф. Джанахай.*

Техн. редактор *А. Абдуллаев.*

Корректор *Г. Расим.*

Сдано в набор 30.IX-1963 г.

Подписано в печать 20.XII-1963 г.

Форм. бум. 70×92¹/₃₂. Бум. л. 1,875. Печ. л. 3,75.

Усл. печ. л. 4,3875. Уч.-изд. л. 4,46. Тираж 2000.

CO2422. Цена 22 коп. Переплет 15 коп.

Дагестанское книжное издательство Управления по печати при Совете Министров ДАССР,
Махачкала, ул. Маркова, 55. Зак. № 1531.

Типография им. С. М. Кирова Управления по печати при Совете Министров ДАССР,
Махачкала, ул. Маркова, 51.